

Відтак історичний генезис поняття *релігієзнавча експертиза* призводить до з'яви її трьох видів. На наш погляд, їх слід назвати так: 1) «конфесійна релігієзнавча експертиза» (історична назва «духовна експертиза» тут залишити неможливо через широту його охоплення) - вид релігієзнавчої експертизи, що виникає в рамках певної релігійної конфесії; 2) «наукова релігієзнавча експертиза» - вид релігієзнавчої експертизи як результат досвіду окремих наук, які досліджують релігію; і, нарешті, 3) «академічна релігієзнавча експертиза». Це є синтетична, мультипозиційна експертиза. Зрозуміло, що кожна з них може виконувати свої власні завдання при аналізі релігійного життя на українських теренах.

3.10 Олександр САГАН. ВСЕУКРАЇНСЬКА РАДА РЕЛІГІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ ЯК СКЛАДОВА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Ідея створення релігійної Ради, яка б об'єднала активні у суспільному просторі України релігійні спільноти, зародилася ще декілька років тому, коли стало остаточно зрозумілим, що Всеукраїнська Рада Церков і релігійних об'єднань (далі - ВРЦіРО) не має жодного наміру до свого розширення. Будь-які спроби інших релігійних об'єднань стати членом ВРЦіРО, під дією об'єктивних чи суб'єктивних причин, були приречені на невдачу. Тому у вересні-грудні 2016 року в Інституті філософії НАН України відбулося кілька робочих зустрічей уповноважених представників різноманітних релігійних об'єднань, яких ВРЦіРО зігнорувала, та представників Української Асоціації релігієзнавців. На них обговорювалося питання необхідності та концепції створення нової Ради. Не альтернативній існуючій, а дечим доповнюючій її.

26 січня 2017 року в приміщенні УНІАН відбулися Установчі збори Всеукраїнської Ради релігійних об'єднань. Фундаторами Ради виступили: Апостольська православна Церква в Україні, Духовне управління мусульман України «Умма», Духовні збори віри Бахаї, Об'єднання прогресивного іудаїзму України, Об'єднання синів та дочок рідної національної української віри (ОСІДУ РУНВіри), Центр громад Свідомості Крішни в Україні, Українська асоціація релігієзнавців. Фундатори Ради свідомі того, що Українська асоціація релігієзнавців не є релігійним об'єднанням. Проте цей виняток потрібний Раді як своєрідна релігійно-нейтральна об'єднана платформа, якою свого часу для ВРЦіРО виступив Держкомрелігій України.

На Установчих зборах згадані релігійні об'єднання та Українська Асоціація релігієзнавців були представлені їх керівниками або повноважними особами. Зокрема, від Апостольської православної Церкви в Україні Положення про ВРРО підписав митрополит Стефан (Негребецький), від Духовного управління мусульман України «УММА» – муфті Саїд Ісмаїлов, від Національних Духовних Зборів Бахаї України – Секретар Духовних Зборів Алла Баранова, від Об'єднання прогресивного іудаїзму України – Головний Рабин України та Києва, Рабин Олександр Духовний, від ОСІДУ РУНВіри – заступник голови Михайло Марченко, від Центру громад свідомості Крішни в Україні – Голова Виконавчого Комітету Центру Ач'юта Прія дас (Чумаченко Артем), від Української Асоціації релігієзнавців – віце-президент УАР Олександр Саган.

Формат нової Ради передбачає широке залучення всіх зареєстрованих в Україні релігійних організацій до участі у суспільному і громадському житті країни. Бо ж треба десь постійно говорити про толерантизацію міжконфесійних відносин і налагодження продуктивного міжрелігійного діалогу, відшукувати взаємоприйнятні форми цього, а також віднаходити взаємні для конфесій узгоджені позиції до процесів змін українського законодавства у сфері свободи совісті, організації міжнародної співпраці релігійних організацій. ВРРО також покликана усунути нинішній перекис у розвитку державно-церковних відносин, коли формат роботи більшості державних міністерств і відомств із релігійними організаціями зводиться лише до співпраці із членами ВРЦіРО. Це ж можна

сказати і про зустрічі очільників і провідних політиків держави із лідерами Церков і релігійних організацій, участі релігійних організацій у державних заходах тощо. Фактично йдеться про порушення чинного українського законодавства, що застерігає чиновників від спроб надавати преференції окремим Церквам чи релігійним напрямам.

Такий стан справ призводить до того, що поза увагою держави залишається позиція тих релігійних організацій, які не входять у ВРЦіРО, попри те, що часто йдеться про принципи питання, які впливають на діяльність всіх релігійних організацій. Проте ініціатори створення ВРРО не розглядають її як альтернативу до ВРЦіРО і запрошують усіх членів ВРЦіРО та інших подібних Рад, створених релігійними організаціями, до участі у діяльності ВРРО.

Робота ВРРО планується на постійній основі за принципом ротації головуючих.

Фундатори ВРРО виходять із того, що громадянське суспільство – це активність всіх його складових, а передусім її свідомих громадян. Україна продовжує розвиватися. Будь-яке право – не лише передбачене нормами права, а навіть гарантоване ними – залишається декларативним, якщо воно не знайшло свого практичного виявлення. Відтак релігійні об'єднання, які виявили добру волю об'єднатися у ВРРО, цим своїм кроком намагаються й надалі утверджувати в Україні модель толерантності та партнерства не лише у державно-церковних, але й у міжцерковних та міжконфесійних відносинах.

На думку членів ВРРО, потенціал багатьох релігійних об'єднань, які є в Україні, не розкрито або використовується не надто ефективно. А між тим ці організації мають значний потенціал для розбудови України, передусім у соціальній та благодійній сферах, формуванні зв'язків на міжнародному рівні (вони мають у світі мільйони вірних та прихильників). А тому всі релігійні об'єднання, які виявляють бажання до своєї активної суспільної позиції, повинні бути залучені до обговорення актуальних питань релігійного життя та підготовки взаємоузгоджених пропозицій із вдосконалення чинного законодавства щодо свободи совісті та релігійних організацій, а також до заходів, які проводяться держорганами за участю представників релігійних об'єднань.

Відтак метою ВРРО є: об'єднання зусиль релігійних організацій із духовного відродження України, зміцнення гуманістичних засад українського суспільства; координація міжконфесійного діалогу як в Україні, так і поза її межами; участь у розробці проектів законодавчих та інших нормативних актів із питань взаємодії між державою та релігійними організаціями; здійснення заходів добродійного характеру; захист релігійних свобод в Україні із залученням потенціалу міжнародних міжрелігійних рухів. Далі подаю основний документ документ нової всеукраїнської релігійної спільноти.

ПОЛОЖЕННЯ

про Всеукраїнську Раду релігійних об'єднань

(Затверджене на Установчому засіданні

Всеукраїнської Ради релігійних об'єднань, 26 січня 2017 року)

1. Всеукраїнська Рада релігійних об'єднань (далі – Рада) є представницьким міжконфесійним консультативно-дорадчим органом, який діє на громадських засадах.
2. Рада утворюється з метою: об'єднання зусиль релігійних організацій в процесах національно-духовного відродження України; ведення і координації міжконфесійного діалогу як в Україні, так і поза її межами; участі у розробці проектів законодавчих та інших нормативних актів із питань державо-церковних відносин і толерантизації міжконфесійного життя; здійснення колективних заходів добродійного характеру та ін.
3. Рада буде свою роботу на засадах рівності та рівноправності своїх членів, толерантного ставлення до внутрішніх настанов і традицій усіх зареєстрованих в Україні релігійних організацій.

4. Рада незалежна від будь-яких політичних партій, рухів, міжконфесійних утворень, інших громадських формувань й та їх керівних центральних органів і не втручається у внутрішні справи релігійних та громадських організацій.

5. У своїй діяльності Рада керується Конституцією України, Законом України «Про свободу совісті та релігійні організації», іншими актами законодавства та міжнародними договорами України у тій частині, що стосується релігійних організацій.

6. Основні завдання Ради:

- обговорення актуальних питань релігійного життя та підготовка взаємоузгоджених пропозицій із вдосконалення чинного законодавства щодо свободи совісті та релігійних організацій;
- об'єднання зусиль релігійних організацій у добродійній діяльності;
- сприяння міжконфесійному взаємопорозумінню та злагоді;
- активізація участі релігійних організацій у духовному відродженні України, зміцненні гуманістичних засад суспільства;
- організація та проведення конференцій, семінарів, нарад тощо з питань духовності, застосування і додержання законодавства про свободу совісті та релігійні організації;
- сприяння всебічному висвітленню релігійного життя в Україні засобами масової інформації та за допомогою Інтернету;
- включення в діяльність міжнародних міжрелігійних рухів із захисту релігійних свобод і власної ідентичності.

7. Для забезпечення виконання своїх завдань Рада:

- звертається до центральних і місцевих державних органів, а також до керівних органів громадських і релігійних організацій з відповідними пропозиціями;
- одержує в установленому порядку від органів державної виконавчої влади всіх рівнів інформацію з питань, які виносяться на розгляд Ради;
- звертається за необхідною інформацією до керівних органів громадських і релігійних організацій;
- залучає до роботи на громадських засадах релігієзнавців, експертів – правників, інших фахівців з питань, що виносяться на розгляд Ради;
- приймає звернення до громадськості з різних питань суспільного і духовного життя;
- використовує для підготовки питань, що виносяться на розгляд Ради, теоретичні розробки відповідних релігійних, наукових, громадських чи державних інституцій, інші матеріали інформаційного, консультативного чи рекомендаційного характеру;
- має право входити до міжнародних міжрелігійних рухів та організацій;
- створює Секретаріат Ради та інші робочі органи Ради шляхом делегування одного представника від члена Ради;
- створює робочі групи з актуальних напрямів діяльності (відродження духовності, морального виховання, експертно-консультативної роботи, добродійництва та милосердя, міжконфесійної злагоди, видавництва та зв'язків із засобами масової інформації тощо).

8. Членство у Раді. Порядок набуття, припинення та призупинення членства.

8.1. У роботі Ради можуть брати участь такі категорії учасників:

- члени Ради;
- асоційовані члени Ради;
- запрошені особи.

8.1.1. Членами Ради є діючі в Україні релігійні об'єднання (організації), статuti яких

zareєстровані у встановленому законодавством України порядку, представлені в Раді своїми керівниками або уповноваженими представниками.

8.1.2. Асоційовані члени Ради – ті релігійні об'єднання (організації), які подали заявку на членство у Раді та очікують її задоволення. Можуть бути присутніми на засіданнях Ради та мають право дорадчого голосу при вирішенні питань порядку денного Ради. Протягом одного року Рада має прийняти рішення щодо задоволення чи відхилення поданої асоційованим членом заявки.

8.1.3. Запрошені особи – представники релігійних об'єднань (організацій), які не увійшли до складу Ради і не мають статусу асоційованого члена, а також представники державних органів, громадських організацій та засобів масової інформації.

8.4. Членство в Раді є добровільним.

8.5. Підставою для вступу до складу Ради є письмова заява релігійного об'єднання (конфесії), яка розглядається членами Ради на засіданні Ради. Заява має бути подана до Секретаріату Ради.

До заяви повинні бути додані:

А. Довідка про релігійне об'єднання (організацію) із зазначенням таких відомостей:

- офіційна назва;
- відомості про державну реєстрацію власного статуту (положення);
- відомості про організаційну структуру та кількість членів;
- відомості про основні положення власного віровчення;
- стислий опис історії діяльності об'єднання (організації) в Україні.

Б. Копії статутних документів об'єднання, зареєстрованих у Державному органі України у справах релігій.

8.6. Рішення щодо поданої заяви про членство вирішується членами Ради на засіданні Ради шляхом голосування. Релігійне об'єднання (організація) вважається прийнятим до складу членів Ради, якщо за це проголосувало не менше двох третин членів Ради.

8.7. Вихід релігійних об'єднань (організацій) зі складу Ради є вільним – згідно письмової заяви, яка подається до Секретаріату Ради.

8.8. Призупинення членства в Раді.

8.8.1. Членство у Раді релігійного об'єднання (організації).

Якщо член Ради дає обґрунтовані підстави для звинувачень відповідними державними органами у антидержавній діяльності чи конфесійній упередженості (нетерпимості), або коли її уповноважені представники безпідставно відсутні на трьох чергових засіданнях Ради поспіль, Рада залишає за собою право розглянути питання про можливість перебування даної організації у її складі. Членство у Раді такої релігійної організації може бути призупинено за рішенням двох третин присутніх на засіданні членів Ради. Про призупинення членства Головуючий у Раді письмово повідомляє керівництво відповідного Члена Ради.

8.8.2. Член Ради, членство якого призупинено, не враховується у загальному складі Ради під час визначення кворуму на засіданнях Ради та не бере участь у голосуваннях Ради.

8.8.3. Кожен член Ради, членство якого призупинено в порядку п.8.8.1 цього Положення, може відновити своє членство в Раді у повному обсязі шляхом надання роз'яснень і переліку вжитих заходів щодо висунутих претензій, на черговому засіданні Ради. За таке відновлення членства у Раді мають проголосувати не менше двох третин чисельності членів Ради, присутніх на засіданні. Якщо такі пояснення не надані протягом двох чергових засідань Ради поспіль після рішення про призупинення членства, то для такого об'єднання (організації) остаточно припиняється її членство у Раді без права відновлення. Відповідну інформацію про це головуєчий надає на черговому засіданні Ради.

9. Права та обов'язки членів.

9.1. Керівники релігійних об'єднань (організацій), які є членами Ради мають право:

- особисто або через своїх повноважних представників брати участь у засіданнях

- Ради та інших органів Ради;
- делегувати своїх представників до Секретаріату Ради, інших робочих органів і груп Ради;
 - отримувати в установленому порядку всю інформацію, що стосується діяльності Ради;
 - бути проінформованими та письмово запрошеними на засідання Ради та інші заходи, що здійснюються за участю Ради;
 - інформувати Секретаріат Ради та чинного Головуючого про святкові дні та заходи своєї конфесії;
 - мати інші права, що випливають з цього Положення та чинного законодавства.

9.2. У випадку неможливості особистої участі керівника об'єднання (конфесії) – члена Ради в її роботі, член Ради може бути представлений своїм повноважним представником, про що має бути повідомлений чинний Головуючий.

9.3. Обов'язки членів Ради.

Дотримуватися вимог цього Положення та чинного законодавства України.

10. Основною формою роботи Ради є засідання, що проводяться за необхідністю, але не рідше одного разу на квартал. За ініціативою третини складу членів Ради Голова Ради скликає позачергове (термінове) засідання Ради.

11. На Установчому засіданні Ради більшістю голосів обирається Голова Ради. За бажанням більшості членів Ради, голосування може проводитися і в таємному режимі. Перевибори Голови Ради відбуваються через кожні 12 місяців на чергових засіданнях.

12. Засідання Ради. Засідання не можуть призначатися на п'ятницю, суботу та неділю, а також дні релігійних свят кожної конфесії – члена Ради, за умови, що зацікавлений член Ради письмово повідомить Головуючого або Секретаріат Ради про конкретну дату такого релігійного свята не пізніше ніж за місяць до його початку.

Для кращого ознайомлення з умовами, традиціями і життям конфесій – членів Ради, чергові засідання Ради можуть проводитися в різних релігійних Центрах.

13. Засідання Ради вважається правомочним, якщо усі члени Ради завчасно повідомлені (не менше, аніж за два тижні), на ньому присутні більше половини її членів та дотримано умови статті 12 цього Положення. Рада приймає ухвали рекомендаційного характеру.

Ухвали вважаються прийнятими, якщо рішення ухвалено простою більшістю (50% плюс один голос) від присутніх на засіданні членів Ради або їх повноважних представників. Якщо ухвала прийнята не одностайно, у ній обов'язково зазначається ті релігійні організації, які підтримали її, а також ті, які голосували «проти» чи «утрималися». Протокол засідання Ради у триденний строк надсилається всім її членам.

14. Для організаційного забезпечення роботи члени Ради делегують повноважних представників для утворення Секретаріату Ради. Члени Ради можуть сприяти діяльності Секретаріату, в т.ч. й наданням матеріальної допомоги.

15. Доповнення та зміни до цього Положення можуть бути внесені на засіданні Ради за умови, якщо за це проголосують не менше двох третин складу членів Ради.